

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

Approved by TCI during 2021-2024

บทบาทการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมและความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีต่อ ผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมในประเทศไทย

The Role of Environmental Practices and Competitive Advantage Effect on Organization Performance of Industrial in Thailand

สุกานดา กลิ่นขจร¹

Sukanda Klinkhajon¹

Article Information

Received: May 07, 2021

Revised: Jul 10, 2021

Accepted: Aug 15, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษางานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน โดยมีกลุ่มตัวอย่างของประชากรเป้าหมายคือ ธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทย ที่ได้รับมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน 220 บริษัท ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ในทางตรงกันข้ามพบว่า ปัจจัยการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กรผ่านปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ปัจจัยการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมยังมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น หากองค์กรต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรให้มากยิ่งขึ้น และสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ ผู้บริหารควรเน้นในเรื่องการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม มีกฎระเบียบ มีการประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันให้มากกว่าคู่แข่งและธุรกิจสามารถเติบโตต่อไป

คำสำคัญ : การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผลการดำเนินงาน

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Lecturer at Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Isan

Abstract

This research aimed to analyze on the influences from the role of competitive advantage toward the organization performance. The target populations were 220 of the industrial business companies in Thailand with the certified standard on the environmental management system. The questionnaire was used as the tool for data collection, while Descriptive statistics and inferential statistic via SEM were adopted for data analysis. It was found from the results of the study that the factor of environmental practices compliance had no direct effect on the organization performance. But, it was found that the factor of environmental practices had an indirect effect toward the organization performance through the factor of competitive advantage at the statistical significance level. Besides, the factor of environmental practices also had direct influences toward the factor of competitive advantage at the statistical significance level. Moreover, the factor of competitive advantage also had direct influences toward the organization performance at the statistical significance level. Therefore, if the organization needed to add more efficiency in the organizational operation as well as be able to form up the businesses competitive advantage. These required the management to emphasize on the environmental practices and launch the policies and guidelines for the environmental practices with the rules and efficient performance appraisal to form up the competitive ability beyond rivals and for the business to continue progress.

Keywords: Environmental Practices, Competitive Advantage, Organization Performance

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

สิ่งแวดล้อมเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่สำคัญคือ สภาพเป็นแวดล้อมยังเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันสภาพแวดล้อมต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบที่ทำให้เกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามการพัฒนาประเทศ ซึ่งการดำเนินงานต่างๆ ในโรงงานอุตสาหกรรมก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางด้านสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง ซึ่งจะพบว่าในปัจจุบันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ขยายวงกว้างซึ่งรวมไปถึงตัวผลิตภัณฑ์ของธุรกิจและขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมดของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งแนวโน้มในอนาคตจะมีการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง การกำหนดมาตรฐานสากลซึ่งเป็นผลกระทบต่อการส่งออกสินค้า ซึ่งอุตสาหกรรมต้องมีการพัฒนาองค์กรเพื่อให้ เข้าสู่มาตรฐานสากล ISO14000 (Elkington, 1992; & Knight, 1997) และเป็นการเปิดโอกาสในการแข่งขันให้ กับ ธุรกิจ (Hart, 1995; Sharma & Vredenburg, 1998) นอกจากนี้ Christmann (2000) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติ ที่แตกต่างกันของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการแข่งขันที่แตกต่างกันอีกด้วย โดยทั่วไปแล้วความได้เปรียบทางการแข่งขันอาจรวมถึงกิจกรรมต่างๆ (Chen, 2011) ดังนั้น ความได้เปรียบทางการแข่งขันนั้นจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นวิธีการที่มีคุณค่า สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันตลอดจนส่งผลต่อผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งบทบาทสำคัญของการแข่งขันที่ตอบสนองความต้องการ

ของสภาพแวดล้อมภายนอกนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันขององค์กรกับแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า การแข่งขันสามารถเป็นตัวขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมได้ หากองค์กรดำเนินงานในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพทางการเงิน และสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น (Campbell, 2007) ธุรกิจอุตสาหกรรมควรหาวิธีเพื่อลดต้นทุนเพื่อเสนอราคาที่ต่ำกว่า (Prajogo, 2016) ภายใต้เงื่อนไขที่ทวีความรุนแรงมาก องค์กรจะต้องคิดค้นและค้นหาตลาดใหม่เพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง (Zahra, Nielsen, & Bogner, 1999) ตลอดจนยังสามารถติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้แน่ใจว่าองค์กรมีศักยภาพมากกว่าคู่แข่งหรือไม่ (Menguc & Ozanne, 2005) ผลจากการผลิตของธุรกิจอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นโดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกฎระเบียบและข้อกำหนดด้านระบบนิเวศ ดังนั้น ธุรกิจอุตสาหกรรมจึงให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการแข่งขันบนการผลิตภายใต้มาตรฐานสากลและจริยธรรม (Garza-Reye, 2015b; Torielli, Abrahams, Smillie, & Voigt, 2011) ธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและการบริโภคเข้าสู่วิถีการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปฏิบัติตามข้อตกลงและกฎ ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนและเข้มงวดที่เริ่มเข้ามามีบทบาทและส่งผลให้เกิดกระแสการกดดันด้านการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น จะเห็นได้จากข้อกำหนด และกฎระเบียบของประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบต่างๆ และตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสีเขียวที่นับวันจะมีบทบาทและความสำคัญต่อเศรษฐกิจมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน
3. เพื่อศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน
4. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นตัวเงิน ได้แก่ รายได้จากการดำเนินงาน ส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้น สำหรับผลลัพธ์ที่ไม่มีตัวเงิน ได้แก่ เกิดภาพลักษณ์ที่ดีซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของธุรกิจและมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น (Nunta, & Jadesadalug, 2012) ผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ (George, Andrew & Chirsitopher, 2012) ได้แก่ (1) ด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมควรสามารถรักษาความสมดุลทางการเงินเพราะจะมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในการบริหารโครงการของอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพนั้นจะช่วยให้อุตสาหกรรมสามารถทำอะไรและมีความสามารถในการแข่งขันและไม่เกิดผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติของประเทศ นอกจากนี้อุตสาหกรรมควรมีวิธีในการจัดการกับค่าใช้จ่ายที่จะทำให้การบริหารโครงการมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมได้ผลกำไร และการจัดการโครงการจะไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสู่ท้องถิ่นสามารถดึงดูดการลงทุนและสร้างทุนในประเทศ และสามารถใช้จ่ายพลายเออร์และแรงงานในท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดรายได้ของชุมชนและปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศ (2) ด้านสังคม อุตสาหกรรมต่างๆ ใช้แรงงานจำนวนมากจึงเกิดปัญหาระหว่างนายจ้างกับความยากจนของคนงานซึ่งจากปัญหาดังกล่าว โดยอุตสาหกรรมควรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภายใน และมีการ

ดำเนินงานตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาในองค์กร เช่น การจัดทำโครงการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อสังคมกับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (3) ด้านสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานของอุตสาหกรรมใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านการบริหารภายในไม่ว่าจะเป็นการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้เชื้อเพลิงหรือการปล่อยก๊าซคาร์บอนให้น้อยลง DeSimone & Popoff (2003) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานได้รับการยืนยันว่าเป็นกระบวนการทางธุรกิจที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อที่จะนำมาบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ขององค์กรและการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Elkington, 1998) และเกี่ยวกับประสิทธิภาพการพัฒนาขององค์กรโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย (1) เศรษฐกิจ คือ รายได้ต่อหัวของคนในอนาคตไม่ต่ำกว่าของคนรุ่นปัจจุบัน (2) สังคม คือ การรักษาชุมชนไว้ เช่น การรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิดกับชุมชน และ (3) สิ่งแวดล้อม คือ การรักษาความหลากหลายของชนิดทางชีวภาพของระบบนิเวศที่สำคัญไว้ในการประเมินผลการดำเนินงานภายใต้มุมมองของการวัดประสิทธิภาพด้วยการเพิ่มมิติทางธุรกิจ จะมีเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Fahriye, 2012) ดังนี้ (1) เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจนั้นคือการสร้างนวัตกรรมขึ้นมาใหม่โดยคู่ค้าขาย จำนวนผู้ถือหุ้น การส่งเสริมการลงทุนใหม่ การสร้างโอกาสในการจ้างงานใหม่ ความสามารถในการแข่งขัน (2) เกณฑ์ประสิทธิภาพทางด้านสังคม คือ เวลาในการฝึกอบรม การใช้ความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน การหมุนเวียนของบุคลากร การลงทุนในโครงการเพื่อสังคม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และประสิทธิภาพของระบบการจัดการผลการปฏิบัติงาน (3) เกณฑ์ประสิทธิภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่าง คือ การลดของเสีย การเพิ่มจำนวนมาตรฐาน ISO ที่ได้รับการพัฒนา การได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO14001 การลดการใช้วัสดุ การลดการใช้พลังงาน การลดการใช้น้ำ ดังนั้น ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ (1) ด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องมีความสามารถในการรักษาความสมดุลทางการเงินเพราะมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการจัดการโครงการต่างๆ ให้เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสู่ท้องถิ่นสามารถดึงดูดการลงทุนและสร้างทุนในประเทศได้ (2) ด้านสังคม คือ การสร้างความพึงพอใจต่อสังคมกับความเป็นอยู่ และคุณภาพของประชาชนหรือชุมชนที่ดีขึ้น และ (3) ด้านสิ่งแวดล้อม คือ ใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการใช้วัสดุในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การลดพลังงาน การลดการปล่อยของเสียสู่ธรรมชาติ และการอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป ต่อไป (DeSimone & Popoff, 2003)

การปฏิบัติการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม(Environment Practice)

เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทฤษฎีมุมมองพื้นฐานด้านทรัพยากร (Resource-Based View: RBV) ได้พัฒนามาจากทฤษฎีฐานความรู้ขององค์กร และมุมมองการจัดการฐานความรู้ ทฤษฎี RBV เป็นการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านความรู้ภายในองค์กร โดยมีเป้าหมายหลักคือ การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะด้านทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กร เพื่อการผลิตสินค้าหรือบริการที่ทำให้องค์กรสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันจากความสามารถในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่และกระบวนการหรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Nikolaos, Vassilis & Giorgios, 2009; Wernerfelt, 1984) องค์กรสามารถสร้างกลยุทธ์การแข่งขันและสร้างประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีคุณค่า ทั้งนี้ Barney (1991) ได้กล่าวว่า ได้มีการพัฒนาทฤษฎีโดยรวมของ RBV ด้วยความสัมพันธ์ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมและประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมี 2 มุมมอง ได้แก่ (1) มุมมองเชิงทรัพยากรธรรมชาติ (Hart, 1995) และมุมมองเชิงสัมพันธ์ (Dyer & Singh, 1998) มุมมองเชิงทรัพยากรธรรมชาติมีความสามารถ 3 ประการ ได้แก่ การป้องกันมลพิษ การดูแลผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน สิ่งเหล่านี้มีแรงผลักดันด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และมีความได้เปรียบทางการแข่งขันที่

แตกต่างกัน (Hart, Black, Babin, Anderson & Tatham, 2010) หลักการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตในองค์กรที่จะพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นนั้น องค์กรควรมีการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการใช้เทคโนโลยีการจัดการ ต่างๆ (Seiffert, 2008; Van, 2010) การปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมต้องใช้กฎและระเบียบในการจัดการภายในองค์กรตลอดจนมีความร่วมมือจากซัพพลายเออร์และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และหากองค์กรที่ให้ความสำคัญและปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบ ข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมแล้วนั้น ไม่เพียงแต่จะสามารถลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมได้ แต่ยังเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันอีกด้วย (Sharma & Henriques, 2005; Darnall, Jolley, & Handfield, 2008; Fenga, Caib, Wangc, & Zhanga, 2016) การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมจึงเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมได้ (York, Rosa, & Dietz, 2003; Da, Guesser, Hein, Pfitsche, & Lunkes, 2015) นอกจากนี้ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรนั้น องค์กรจะต้องปฏิบัติตามนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมตามความต้องการของตลาดอย่างเคร่งครัด (Jana & Mitja, 2016) อีกทั้ง Molina (2008) กล่าวว่า การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีการยอมรับจากหลายๆ อุตสาหกรรมในประเทศต่างๆ อีกว่า การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งขนาดย่อมและขนาดใหญ่ ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (Yacob, Syaheeda, Mohamad, & Wira, 2013) จึงนำไปสู่การกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 2 : การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ทฤษฎีความได้เปรียบทางการแข่งขันของ Porter (1990) ได้ใช้แนวคิดในการวิเคราะห์ผลกระทบเปรียบเทียบกับคู่แข่ง เช่น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ซึ่งมีความจำเป็นที่ทำให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่ง (Jansen, Bosch, & Volberda, 2005; Miller, 1987) องค์กรธุรกิจที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงจะได้รับแรงกดดันอย่างหนักเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการผลิตให้สูงขึ้น และลดราคาสินค้าลงเพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันกับคู่แข่ง องค์กรจึงต้องแสวงหาเทคโนโลยีและวิธีการผลิตใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า วิธีการสร้างความมั่งคั่งและมั่นคงให้องค์กรที่ดีที่สุด คือการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันซึ่งเป็นหัวใจของการวางแผนกลยุทธ์ Porter (1980) และ Barney (1991) ได้อธิบายถึงการสร้างกลยุทธ์ที่สำคัญของการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์ต้นทุน (Cost Strategy) คือ กิจการต่างๆ ต้องพยายามลดต้นทุนจนทำให้สร้างความได้เปรียบกว่าคู่แข่ง (2) กลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiate Strategy) คือการสร้างแตกต่างจากคู่แข่งเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และ (3) กลยุทธ์มุ่งเฉพาะกลุ่ม (Focus Strategy) คือ เป็นการมุ่งบริการลูกค้าเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ Genesh & Mathan, (2015) ได้กล่าวว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กรมีความเชื่อมโยงกัน โดยที่ความได้เปรียบทางการแข่งขันถือเป็นเครื่องมือในการสร้างกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรนั่นเอง (Raz & Anna, 2016) การสร้างความแตกต่างด้านภาพลักษณ์ขององค์กร การเป็นผู้นำด้านต้นทุน และการมุ่งเน้นลูกค้า

เฉพาะกลุ่มเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งในอุตสาหกรรม (Aaker, 2001) จึงนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานที่ 3 และ 4 ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 : ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรม

สมมติฐานที่ 4 : การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสะท้อนตัวแปร แต่ละปัจจัยโดยปรับปรุงจากแนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงงานอุตสาหกรรมจากประชากรจำนวน 897 บริษัท (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2562) ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) โดยวิเคราะห์ตัวแปรพหุนิยม คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 - 20 คนต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ในการวิจัย (Hair, Anderson & Tatham, 1998) ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 11 ตัวแปร ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีน้อย $10 \times 11 = 220$ บริษัท และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามในรูปแบบการส่งไปรษณีย์ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และการสร้างแบบสอบถามในกูเกิลเอกสาร (Google Doc) โดยได้ทำการส่งแบบสอบถามและติดตามแบบสอบถามกลับเป็นจำนวน 3 ครั้งจึงได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยแบบสอบถามได้นำมาทดสอบเครื่องมือทั้งความเที่ยงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 (Rovinelli & Hambleton, 1997) และทดสอบความน่าเชื่อถือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.716 – 0.790 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 เป็นเกณฑ์ในการวัด (Schmitt, 1996) ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) และการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาค่า ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 3 (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2010) ค่าประสิทธิภาพของโมเดลในภาพรวมทั้งหมด (GFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป (Kelloway, 1998) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป (Kelloway, 1998; Hu & Bentler, 1999) และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความ คลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.06 (Hu & Bentler, 1999)

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาค ในภาพรวมเท่ากับ 0.789 และค่าความเชื่อมั่น (Composite Reliability: CR) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.63 – 0.65 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.60 (Tenenhaus, Vinzi, Chatelinc, & Laurob, 2004) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าแอลฟาของครอนบาคแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้ การวางแผนเท่ากับ 0.790 ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.745 ด้านการกำจัดของเสีย เท่ากับ 0.785 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เท่ากับ 0.740 ด้านเครือข่ายสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.750 และมีค่าความเชื่อมั่น (CR) เท่ากับ 0.63

ตัวแปรความได้เปรียบทางการแข่งขันมีค่าแอลฟาของครอนบาคแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้ ผู้นำด้านต้นทุน เท่ากับ 0.780 ด้านความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ เท่ากับ 0.771 ด้านการมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่ม เท่ากับ 0.758 และมีค่าความเชื่อมั่น (CR) เท่ากับ 0.64

ตัวแปรผลการดำเนินงานมีค่าแอลฟาของคอนบาคแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ เท่ากับ 0.716 ด้านสังคม 0.721 ด้านสิ่งแวดล้อม 0.780 และมีค่าความเชื่อมั่น (CR) เท่ากับ 0.65

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของตัวแปรการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)

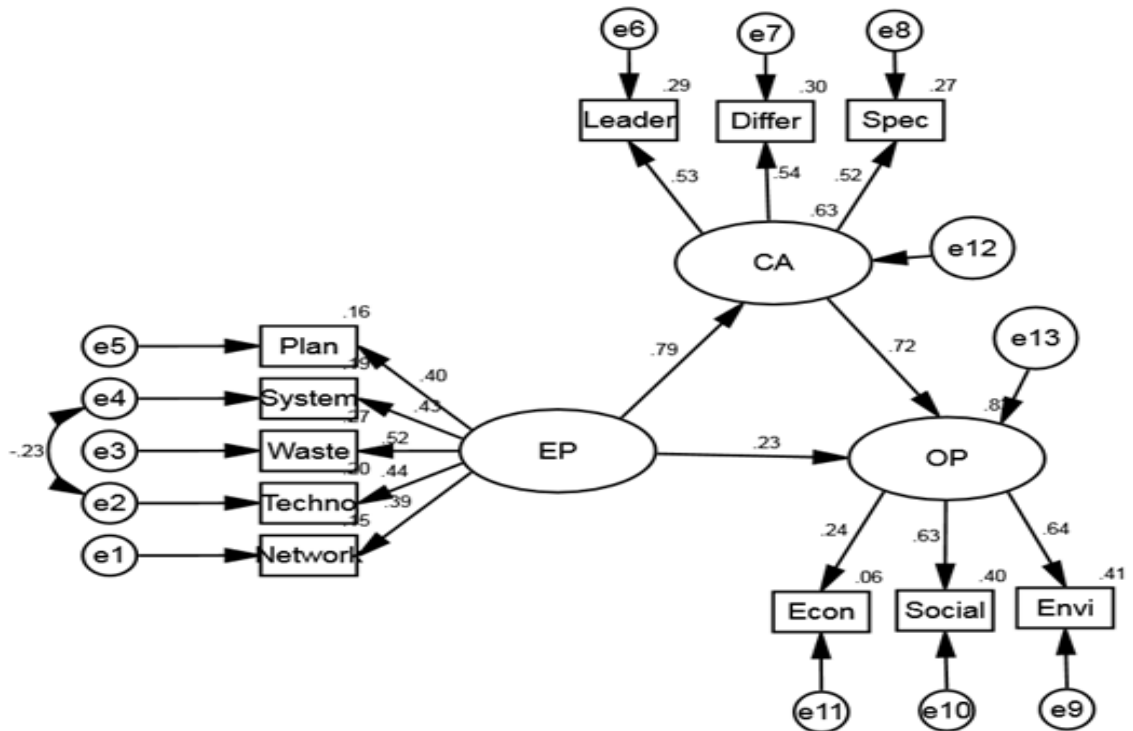
ตัวแปร	KMO and Bartlett's test	Factor loading	χ^2/df	GFI	CFI	RMSEA
การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม	0.624*		1.73	0.933	0.933	.001
1. การวางแผน		0.51				
2. ระบบการจัดการ		0.51				
3. การกำจัดของเสีย		0.62				
4. เทคโนโลยี		0.52				
5. เครือข่ายสิ่งแวดล้อม		0.52				
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน	0.690*		1.27	0.987	0.988	.035
1. ผู้นำด้านต้นทุน		0.66				
2. ความแตกต่าง		0.51				
3. มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่ม		0.65				
ผลการดำเนินงาน	0.797*		1.39	0.973	0.955	.043
1. เศรษฐกิจ		0.51				
2. สังคม		0.64				
3. สิ่งแวดล้อม		0.65				

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของงานวิจัยนี้ใช้วิธี Principle Component Factor Analysis เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยหมุนแกนในลักษณะ Varimax Rotation ค่า KMO and Bartlett's Test จะต้องมากกว่าเกณฑ์ 0.5 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จะต้องมากกว่า 0.5 โดยจะต้องไม่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงในปัจจัยมากกว่า 1 ปัจจัย จากการทดสอบพบว่าข้อคำถาม 60 ข้อ คำถามสามารถจัดกลุ่มตัวแปรได้ครบ 12 ตัวแปร มีข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักไม่ถึง 0.5 จำนวน 5 ข้อจึงตัดออก

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยใช้วิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละส่วนใหญ่มีค่าน้ำหนักเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และผลจากการพิจารณาค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 3 ค่าประสิทธิภาพของโมเดลในภาพรวมทั้งหมด (GFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจากผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ค่าดัชนี

ระดับความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกค่า โดยพิจารณาจาก $\chi^2 = 54.142$, $df = 41$, $p\text{-value} = 0.082$, $CFI = 0.955$, $GFI = 0.958$, $RMSEA = 0.038$ และ $SRMR = 0.008$ และ $RMR = 0.008$ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของสมการโครงสร้างโดยรวม

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม
การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อผลการดำเนินงาน	0.23	-	0.23
การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน	0.79*	-	0.79
ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลต่อผลการดำเนินงาน	0.72*	-	0.72
การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมทางอ้อมต่อผลการดำเนินงาน	0.79**	0.57**	0.45**

หมายเหตุ ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.23 ($p = 0.113$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.79 ($p < 0.01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.72 ($p < .01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 และผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ทางอ้อมเท่ากับ 0.57 ($p < .01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กรโดยผ่านตัวแปรความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Baron & Kenny (1986) ลักษณะของการเกิดอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ศึกษากับตัวแปรส่งผ่านจะส่งผลต่อตัวแปรตามก่อน โดยที่อิทธิพลปฏิสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามนั้นเป็นการส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรส่งผ่าน (Baron & Kenny, 1986; Morgan-Lopez, Castro, Chassin, & MacKinnon, 2003; Edwards & Lambert, 2007) การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร แต่จะส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันซึ่งคล้อยกับงานวิจัยของ Thomas, Armand & Sandra, (2011) การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัดเป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขัน และแสวงหาต้นทุนที่ต่ำหรือการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Cheng, Yang, & Sheu, (2014) องค์กรตระหนักถึงการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมการผลิตและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน แสดงให้เห็นว่า องค์กรควรตระหนักและมุ่งมั่นในการดำเนินงานหรือกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Smith (2007) องค์กรควรมีกลยุทธ์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และสามารถสร้างชื่อเสียงที่ดีให้องค์กรซึ่งจะมีความสอดคล้องกับความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรที่ดีขึ้น โดยองค์กรต้องมีการดำเนินการร่วมกันทั้งภายในและภายนอกและสร้างโอกาสให้กับพนักงานเพื่อตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังแตกต่างจากงานวิจัยของ Maria (2009); Joseph (2001); Carlos & Juan (2013); Charbel (2015); Ying, Yukun, Raveendranath & Mengru, (2015); Jana & Mitja (2016) การควบคุมของรัฐบาลและกฎหมายบังคับมีส่วนสำคัญที่ทำให้องค์กรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและผู้บริหารหรือพนักงานภายในองค์กรควรมีคิรีเริ่มและความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน ตลอดจนการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการของตลาดด้านสิ่งแวดล้อมจึงจะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน

อิทธิพลของความได้เปรียบทางการแข่งขันต่อผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร แสดงให้เห็นว่า การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นสิ่งที่สำคัญและทุกๆ องค์กรควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีนโยบาย เป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Preble & Hoffman (1994) ที่องค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบมากกว่าคู่แข่งโดยการสร้างความได้เปรียบด้านต้นทุนหรือสร้างความแตกต่าง หรือการมุ่งเน้นการตลาดของสินค้า จึงจะสามารถสร้างความได้เปรียบให้กับองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ Oystein, Fjerde, Kjell & Saettem (2007) ได้นำความได้เปรียบทางการแข่งขันมาใช้ในมุมมองของธุรกิจของ Porter (1985) มาเชื่อมโยงกับแนวคิดทางการตลาดโดยแนวคิดที่สำคัญคือ การเป็นผู้นำด้านต้นทุนและการสร้างความแตกต่างโดยเกิดจากการจัดการยุคใหม่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่รอดของการดำเนินงานธุรกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Eva, Jose & Javier (2012) ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน สามารถประเมินผลได้และพบข้อดีด้านค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการสร้างความแตกต่างนั้น สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและเพิ่มยอดขาย อีกทั้งสามารถผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Richard (2011) ผู้ประกอบการย่อมสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานในองค์กรตามกฎหมาย ระเบียบและนโยบาย ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร ซึ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและมีผล

การดำเนินงานทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นด้วย และสอดคล้องกับงานของ Ganesh & Mathan (2015) พบว่า ได้มีการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขึ้นมา โดยใช้วิธีการลดต้นทุนและการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมได้ถูกบังคับให้เอาใจใส่ดูแลสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างองค์กรให้อยู่ต่อไป นอกจากนี้ยังแตกต่างจากงานวิจัยของ Porter (1980, 1990) การมุ่งเน้นการตลาดเฉพาะกลุ่ม สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจบริการได้เป็นอย่างมาก เช่น ธุรกิจอาหาร ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น Thomas et al., (2011); Chung-Shan, Chin-Shan, Jane Jing, & Peter Bernard, (2013) ประสิทธิภาพการทำงานที่เหนือกว่าคู่แข่ง เช่น การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด หรือการทำงานของพนักงานให้เกิดประสิทธิภาพได้แก่ การทำงานเสร็จทันเวลาไม่เกิดของเสียระหว่างการทำงาน สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ด้วยเช่นกัน

สถานประกอบการส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย ทางผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมๆ กับการเจริญเติบโตขององค์กร จึงได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานขององค์กรซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขัน และปัจจัยผลการดำเนินงานขององค์กร โดยอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ยอมรับการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทฤษฎีมุมมองพื้นฐานด้านทรัพยากร ส่วนปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขัน ใช้แนวคิดและทฤษฎีของ Porter (1990); Jansen et al., (2005); Miller (1987); Barney (1991) ประกอบด้วย การสร้างความแตกต่าง การเป็นผู้นำด้านต้นทุน และการมุ่งเน้นเฉพาะลูกค้า และแนวคิดผลการดำเนินงานขององค์กรได้จากแนวคิดทฤษฎีของ Nunta, Ooncharoen, & Jadesadalug (2012); Elkington (1998); Fahriye (2012); Fiksel et al., (1999) ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยผลที่ได้รับพบว่า การปฏิบัติการด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรและความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่า การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กรโดยผ่านปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขัน นั่นหมายความว่า การปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยความเคร่งครัดต่อนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้องค์กรเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันที่คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ จึงจะทำให้เกิดผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ข้อจำกัดของการศึกษางานวิจัยนี้คือ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากอุตสาหกรรมของประเทศไทยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO14001) ซึ่งเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีความหลากหลายประเภท ซึ่งควรทำการศึกษาแยกกลุ่มประเภทของธุรกิจอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค การผลิตสินค้าอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันและปิโตรเลียม เป็นต้น

2. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในบริบทของประเทศไทย เช่น การจัดการโซ่อุปทานสีเขียว กลยุทธ์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเชิงรุก องค์ความรู้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือภายในองค์กรเพื่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันจากภาครัฐบาล เป็นต้น

การนำไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์เชิงวิชาการ

ผู้ประกอบการควรนำหลักทฤษฎีด้านการจัดการทรัพยากรและมุมมองการจัดการฐานความรู้โดยนำมาจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านความรู้ในองค์กรที่นำมาประยุกต์ใช้และบูรณาการด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กรเพื่อการผลิตสินค้าและบริการที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กร อาจจะเป็นการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และการปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ในการผลิตจากทรัพยากรเดิมที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งทฤษฎีการจัดการทรัพยากรยังเป็นทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 มุมมอง คือ 1) มุมมองเชิงทรัพยากรธรรมชาติ (NRBV) ประกอบด้วย การป้องกันมลพิษ การดูแลผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีในการผลิต การปรับปรุงกระบวนการผลิตที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์กรได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าองค์กรจะนำไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด และ 2) มุมมองเชิงสัมพันธ์ (RV) เป็นการสร้างเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้า หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและเรียนรู้โอกาสใหม่ ๆ ในการดำเนินธุรกิจให้เติบโตได้

ประโยชน์เชิงการบริหารจัดการ

องค์กรควรมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการฝึกอบรม สร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นหรือผลักดันให้องค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ องค์กรหรือ ผู้ประกอบการควรเน้นการปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้มีความเข้มแข็งกว่าคู่แข่ง เพราะความได้เปรียบทางการแข่งขันสามารถสร้างเติบโตให้กับองค์กรได้ ดังนั้นผู้บริหารองค์กรธุรกิจควรเน้นการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน โดยการสร้างความเป็นผู้นำด้านต้นทุน และการสร้างความแตกต่างให้กับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด ตลอดจนการสร้างนโยบาย และการนำกฎระเบียบข้อบังคับมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ประโยชน์เชิงนโยบาย

ภาครัฐบาลควรเน้นให้การสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการจัดการฝึกอบรมด้านระบบการจัดการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการผลิตภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนฝึกอบรมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ได้ผลของการปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและนวัตกรรมสีเขียวซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพในการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นให้กับผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานในภาคอุตสาหกรรมและส่งผลกระทบต่อองค์กรมีศักยภาพในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการควรให้ความร่วมมือกับการส่งเสริมของภาครัฐ รับผิดชอบต่อสังคมที่อาจเกิดผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรควรปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

รายการอ้างอิง

- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. ศูนย์ข้อมูลด้านการมาตรฐาน ISO14000. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2562, เข้าถึงจาก webmaster@tisi.to.th
- Aaker, D. A. (2001). *Strategic Market Management*. New York: Wiley.
- Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Baron, R. M. & Kenny, D. A. (1986). The Moderator–Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182.
- Carlos, E. M. & Juan F. R. (2013). The Value of Proactive Environmental Strategy: An Empirical Evaluation of the Contingent Approach to Dynamic Capabilities. *Cuadernos de Administracion*, 26(47), 87-118.
- Campbell, J. (2007). Why Would Corporations Behave in Socially Responsible Ways? An Institutional Theory of Corporate Social Responsibility. *Academic Management Reverend*, 32 (3), 946-967.
- Charbel, C. J. (2015). Environmental training and Environmental Management Maturity of Brazilian Companies with ISO14001: Empirical Evidence. *Journal of Cleaner Production*, 96, 331-338.
- Chen, Y. (2011). Green Organization Identity: Sources and Consequence. *Management Decision*, 49(3), 384-404.
- Cheng, C., Yang, C.-Il, & Sheu, C. (2014). The Link between Eco-Innovation and Business Performance: A Taiwanese Industry Context. *Journal of Cleaner Production*, 64, 81-90.
- Chertow, M. (2007). Unconverging Industrial Symbiosis. *Journal of Industrial Ecology*.1(1), 11-30.
- Christmann, P. (2000). Effects of “Best Practices” of Environmental Management on Cost Advantage : The Role of Complementary Assets. *Academy of Management*, 84, 606-619.
- Chung-Shan Y., Chin-Shan L., Jane Jing Haider, & Peter Bernard Marlow. (2013). The Effect of Green Supply Chain Management on Green Performance and Firm Competitiveness in The Context of Container Shipping in Taiwan. *Journal Logistics and Transportation*, 55, 55-73.
- Da Rosa, F., Guesser, T., Hein, N., Pfitsche, E., & Lunkes, R. (2015). Environmental Impact Management of Brazilian Companies: Analyzing Factors that Influence Disclosure of Waste, Emissions, Effluents, and Other Impacts. *Journal of Cleaner Production*, 96, 148-160.
- Darnall, N., Jolley, G., & Handfield, R. (2008). Environment Management Systems and Green Supply Chain Management: Complements for Sustainability?, *Business Strategy Environment*, 17(1), 30-45.
- DeSimone, Livio D. & Popoff, Frank (2003). *Eco-Efficiency: The Business Link to Sustainable Development*. Cambridge MA. The MIT Press 1997.

- Dyer, J. & Singh, H. (1998). The Relational View: Cooperative Strategy and Sources of Interorganizational Competitive Advantage. *Academy of Management Review*, (23), 660–679.
- Elkington, J. (1992). *Cannibals with forks – Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Stoney Creek, CT: New Society Publishers.
- Elkington, John (1998). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*.
- Eva carmona-Moreno, Jose Cespedes-Lorente & Javier Martinez-de-Rio. (2012). Environmental Human Resource Management and Competitive Advantage. *Journal of the Iberoamerican Academic Management*, 10(2), 125-142.
- Fahriye Uysal. (2012). An Integrated Model for Sustainable Performance Measurement in Supply Chain. *Journal of Social and behavioral Sciences*, 62, 689-694.
- Fenga, T., Caib, D., Wang, D., & Zhanga, X. (2016). Environmental Management Systems and Financial Performance: The Joint Effect of Switching Cost and Competitive Intensity. *Journal of Clean Production*, 113, 781-791.
- Ganesh Kumer C. & Mathan Mohan G. (2015). Sustainable Performance of Indian Manufacturing firms. *Sona Global Management Review*, 9(2), 29-36.
- Garza-Reyes, J., (2015b). Lean and Green: A Systematic Review of The State of The Art Literature. *Journal of Clean Production*, 102, 18–29.
- George, A., Andrew K. & Chirsitopher C., (2012). 4Es and 4 Poles Model of Sustainability Redefining Sustainability in the Built Environment. *Journal of Business in Society*, 30(5), 426-442.
- Hair, J., Anderson, R., Tatham, R., & Black, W. (1998). *Multivariate Data Analysis*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, r., & Tatham, R. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. New Jersey: Pearson Educational International.
- Hart, S. (1995). A Natural Resource-Based View of the Firm. *Academy of Management Review*, 20, 986-1014.
- Hart, S. & Dowell, G. (2010). A Natural-Resource-Based View of the Firm: Fifteen Years After. *Journal of Management*, (20), 986–1014.
- Hu, L. T. & Bentler, P. M. (1999). *Evaluating Model Fit*. In R. H. Hoyle (Ed). *Structural Equation Modeling: Concepts, Issues, and applications*. Sage Publications, Inc., 76-99.
- Jana Hojnik & Mitja Ruzzer. (2016). The Driving Forces of Process Eco-Innovation and Its Impact on Performance: Insights from Slovenia. *Journal of cleaner Production*, 133, 812-825.
- Jansen, J., Van Den Bosch, F., & Volberda, H. (2005). Exploratory Innovation, Exploitative Innovation and Ambidexterity: The impact of Environmental and Organizational Antecedents. *Schmalenbach Business Review (SBR)*, 57(4), 351-363.
- Joseph Sarkis. (2001). Manufacturing's Role in Corporate Environmental Sustainability Concerns for the New Millennium. *International Journal of Production Management*, 21(5/6), 666-686.
- Kelloway, E. (1998). *Using LISREL for Structural Equation Modeling: A Researcher's Guide*.

Thousand Oaks: SAGE Publications.

- Knight, P. (1997). Economic Determinants of IMF Financial Arrangements. *Journal of Development Economics*, 54(2), 405-436.
- Lepoutre, J. & Heene, A. (2006). Investigating the Impact of Firm Size on Small Business Social Responsibility: A Critical Review. *Journal of Business Ethics*, 67, 257-273.
- Maria, D. Lopez-Gamero. (2009). The Whole Relationship between Environmental Variables and Firm Performance: Competitive Advantage and Firm Resources as Mediator Variables. *Journal of Environmental Management*, 1-12.
- Marshall, R., Cordano, M., & Silverman, M., (2005). Exploring Individual and Institutional Drivers of Proactive Environmentalism in the US Wine Industry. *Business Strategy Environment*, 14(2), 92-109.
- Menguc, B. & Ozanne, L. (2005). Challenges of the Green Imperative: A Natural Resource-Based Approach to the Environmental Orientation-Business Performance Relationship. *Journal of Business Research*, 58(4), 430-438.
- Miller, D. (1987). The Structural and Environmental Correlates of Business Strategy. *Strategic Management Journal*, 8(1), 55-76.
- Molina, J. (2008). Environmental Practices and Firm Performance: An Empirical Analysis in The Spanish Hotel Industry. *Journal of Cleaner Production*.
- Morgan-Lopez, A., Castro, F., Chassin, L., & MacKinnon, D. (2003). A Mediated Moderation Model of Cigarette Use among Mexican American Youth. *Addictive Behaviors*, 28, 583-589.
- Nikolaos Theriou, Vassilis Aggelidis, & Giorgios Theriou. (2009). *A Theoretical Framework Contrasting the Resource-Based Perspective and the Knowledge-Based Views*. Published.
- Nunta, S., Ooncharoen, N., & Jadesadalug. (2012). The Effects of Service Innovation Strategy on Business Performance of Spa Business in Thailand. *International Journal of Business Research*, 12(3), 35-55.
- Oystein, Fjerde; Kjell, Knivsta; & Sættem, Frode. (2007). *Evidence on Competitive Advantage and Superior Stock Market Performance*.
- Prajogo, D. (2016). The Relationship between Competitive Strategies and Product Quality. *Industrial Management & Data Systems*, 107(1), 69-83.
- Preble, J., & Hoffman, R. (1994). Competitive Advantage through Specialty Franchising. *Journal of Service Marketing*, 2, 5-8.
- Porter, M. (1980). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: Free Press.
- Porter, M. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: Free Press.
- Porter, M. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. Free Press, New York.
- Raz, B. & Anna, L. (2016). *Competitive Advantage of Environmental Sustainability*. Hogskolan i Halmstad Sektionen för Ekonomi och Teknik Foretagsekonomi, 41-60.
- Richard C. S. (2011). Is It Really Just a Social Construction: The Contribution of the Physical

- Environment to Sense of Place., *Journal Society & Natural Resources, An International Journal*, 16(8), 671-685.
- Seiffert, M., (2008). Environmental Impact Evaluation Using a Cooperative Model for Implementing EMS (ISO 14001) in Small and Medium-Sized Enterprises. *Journal Clean Production*, 16(14), 1447-1461.
- Schmitt, N. (1996). Uses and Abuses of Coefficient Alpha. *Psychological Assessment*, 8, 350-353.
- Sharma, S. & Vredenburg, H. (1998). Proactive Environmental Strategy and the Development of Competitively Valuable Organizational Capabilities. *Strategic Management Journal*, 19(8), 729-753.
- Sharma, S. & Henriques, I., (2005). Stakeholder Influences on Sustainability Practices in The Canadian Forest Products Industry. *Strategic Management Journal*, 26(2), 159-180.
- Smith, A. (2007). Making the Case for the Competitive Advantage of Corporate Social Responsibility. *Business Strategy Series*, 8(3), 186-195.
- Tenenhaus, M., Vinzi, V., Chatelinc, Y., & Laurob, C. (2004). PLS Path Modeling. *Computational Statistics & Data Analysis*, 48, 159-205.
- Thomas, A., Armand, G. Jr., & Sandra K. (2011). Environmental Strategy: Does it lead to Competitive Advantage in the US Wine Industry. *International Journal of Wine. Business Research*, 2, 115-133.
- Torielli, R., Abrahams, R., Smillie, R., & Voigt, R. (2011). Using Lean Methodologies for Economically and Environmentally Sustainable Foundries. *China Foundry*, 8, 74-88.
- Van, B. R., (2010). Evolution & Diversification of National Cleaner Production Centers (NCPCs). *Journal Environment Management*, 91(7), 1556-1565.
- Wernerfelt, B. (1984). A Resource-Based View of the Firm. *Strategic Management Journal*, 5(2), 171-80.
- Yacob, P., Syaheeda, b. A., Mohamad F. M., & Wira, M. A. (2013). The Policies and Green Practices of Malaysian SMEs. *Global Business and Economics*, 2(2), 52-74.
- Ying Qu., Yakun Liu., Raveendranath R. Nayak., & Mengru Li. (2015). Sustainable Development of Eco-Industrial Parks in China: Effects of Managers' Environmental Awareness on the Relationships between Practice and Performance. *Journal of Cleaner Production*, 87, 328-338.
- York, R., Rosa, E., & Dietz, T., (2003). Footprints on the Earth: The Environmental Consequences of Modernity. *American Revolution*, 68(2), 279-300.
- Zahra, S., Nielsen, A., & Bogner, W. (1999). Corporate Entrepreneurship, Knowledge, and Competence Development. Entrepreneurship Theory and Practice. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 23(3), 169-189.